

Ügyiratszám: KULT- 168-2/ 2020.
Ügyintéző: Doka Diána

ELŐTERJESZTÉS

-a Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottsághoz-

A Jósa András Múzeum Állományvédelmi Stratégiájának (2020 – 2022) jóváhagyására

Tisztelt Bizottság!

Az önkormányzat fenntartásában működő megyei hatókörű városi múzeum stratégiai terveinek elfogadásáról, jóváhagyásáról a Közgyűlés Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottsága a 26/2019. (XII.20.) önkormányzati rendelet 2. számú melléklete 8.2 pontja értelmében átruházott hatáskörben dönt.

A Jósa András Múzeum elkészítette a 2020 -2022 évre vonatkozó Állományvédelmi Stratégiáját, melynek célja, hogy átfogó képet kapjunk a gyűjtemények, műtárgyak elhelyezésének fizikai körülményeiről, felmérje a kiállítóhelyek és a raktárak állapotát. A múzeumi munka egyik fontos szegmense a műtárgyvédelem, melynek feladata a gyűjteményi anyagok kiállítási és tárolási körülményeinek lehetőség szerinti optimalizálása érdekében a feladatok rövid és hosszú távú tervezése, ütemezése és az anyagi források felkutatása.

A fentiek alapján kérjük a Tisztelt Bizottságot, hogy az előterjesztés mellékletében szereplő Jósa András Múzeum 2020-2022 évre vonatkozó Állományvédelmi Stratégiáját jóváhagyni szíveskedjen.

Nyíregyháza, 2020. szeptember 11.

Tisztelettel,

Doka Diána
osztályvezető

Határozat – tervezet

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS

KÖZGYŰLÉSE

Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottsága

.../2020. (IX.....) számú

határozata

**A Jósa András Múzeum Állományvédelmi Stratégiájának
(2020 – 2022)
jóváhagyásáról**

A Bizottság

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 26/2019. (XII.20.) önkormányzati rendelet 2. számú melléklete 8.2 pontjában biztosított jogkörében eljárva a következő határozatot hozta:

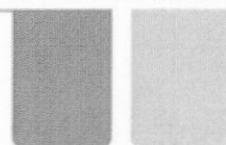
Az előterjesztést megtárgyalta és **a Jósa András Múzeum 2020 - 2022 évre vonatkozó Állományvédelmi Stratégiáját jóváhagyja.**

Nyíregyháza, 2020. szeptember „...”

Jeszenszki András
a bizottság elnöke

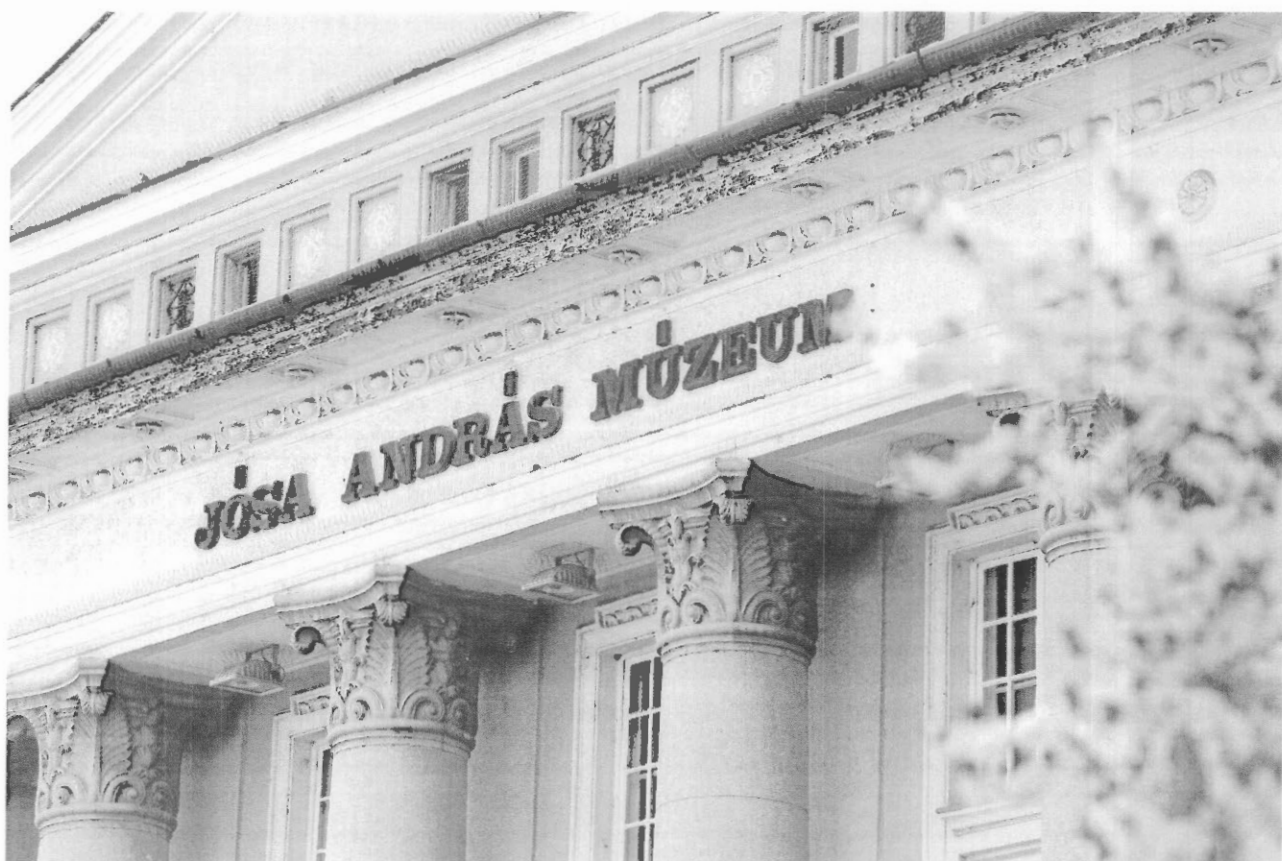
A határozatot kapják:

- 1./ A Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottság tagjai
- 2./ A Polgármesteri Hivatal Jogi és Önkormányzati csoportja
- 3./ Jósa András Múzeum
- 4./ Irattár

A JÓSA ANDRÁS MÚZEUM ÁLLOMÁNYVÉDELMI STRATÉGIÁJA

2020–2022

Állományvédelmi alapprogram, jövőkép

A múzeumi munka egyik fontos szakterülete a műtárgyvédelem, ami a kulturális javak megóvását jelenti. Célja a muzeális emlékek tudományos, történeti, művészi értékeinek minél hosszabb időre való megőrzése. A múzeum műtárgyállománya folyamatosan gyarapszik. A növekvő mennyiség megköveteli, hogy az állományvédelem prioritása az aktív és megelőző műtárgyvédelem terén hangsúlyos szerepet kapjon. Az állományvédelmi terv elsődleges célja, hogy a raktározási és kiállítási körülményeket javítsa, a műtárgykárosító tényezőkre felhívja a figyelmet, és ezen tényezők összesítésével lehetőséget biztosítson az általános műtárgykezelés javítására a tárgyi emlékeink hosszútávra történő megőrzéséhez. A múzeumi munka egyik fontos szegmense a műtárgyvédelem, amelynek feladata a gyűjteményi anyagok kiállítási és tárolási körülményeinek lehetőség szerinti optimalizálása érdekében a feladatok rövid és hosszú távú tervezése, ütemezése, és az anyagi források felkutatása.

Az állományvédelmi stratégia célja, hogy átfogó képet kapjunk a gyűjtemények, műtárgyak elhelyezésének fizikai körülményeiről, felmérje a kiállítóhelyek, raktárak állapotát. A későbbiek során láthatóvá válnak azok a paraméterek, amelyek nagyban befolyásolják a műtárgyak állapotát, öregedési folyamatok okait, így az információk birtokában lehetőség nyílik arra, hogy a kedvezőtlen kondíciók megváltoztatásával, korrigálásával (°C, RH%, UV, Lux) a károsító tényezők mértékét jelentősen csökkentsük. Az állományvédelmi célkitűzés egyik fontos eleme, hogy olyan kiállítóterek és műtárgyraktárak létesüljenek intézményi szinten, amelyek lehetővé teszik az optimális műtárgykörnyezet kialakítását. Elengedhetetlen, hogy a tárgyak szakszerű kezeléséhez a múzeum szakalkalmazottat, gyűjteménykezelőt alkalmazzon.

Az intézmény épületei műtárgyvédelmi szempontból

A Jósa András Múzeum régészeti, képzőművészeti, iparművészeti, természettudományi, irodalomtörténeti, helytörténeti és helytörténeti dokumentumok gyűjteményének, fotótárnak és adattárnak ad helyet. Az épület 2008-ban lett felújítva, amely a tetőszerkezetet felújítását és a belső átalakításokat foglalta magába. A kiállítások megújultak, bővült a raktári terület. A könyvtár, és a régészeti anyag egy része zárt rendszerű, tömör raktár kialakításában kapott helyet, míg a többi helységben Salgó-polcok kerültek beépítésre. A fűtőtestek cseréje megtörtént, új szabályzókkal ellátott készülékek lettek felszerelve. A restaurátor műhelyt elszívó berendezésekkel látták el. Az

épületben teherlift kialakítására került sor, mely elősegíti a műtárgyak biztonságos mozgását, szállítását. Az épület nyílászáróinak cseréjére, külső szigetelésre, valamint korszerű, energiatakarékos világítás kialakítására az anyagi fedezet hiánya miatt nem került sor. Az épület az utóbbi években fentről ázik, illetve alulról is vizesedik (jól látszódik a salétromosodás), melynek megoldására sort kell keríteni.

2020-ban a Régészeti-tömörraktár teljes anyaga átkerült egy külső épületbe (Fokos utca), melynek a földszintje részben lett felújítva. A majd 600.000-es gyűjtemény 70%-át helyezték át öt terembe.

A múzeum épületében az így megüresedett helységben, egy korszerű- új kiállítótér lett létrehozva, valamint a vele szemben lévő teremben egy új múzeumpedagógiai foglalkoztató fog működni.

A Járásszékhely múzeumok szakmai támogatására kiírt 2019-es pályázaton megnyert összegből, a múzeum Iparművészeti-raktára a mai állományvédelmi elvárásoknak megfelelően lett kialakítva.

Az intézmény tagintézménye a Kállay-ház. Magyarország Kormánya és Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 2015. november 10. napján szerződést kötött, melynek értelmében a Kormány biztosítja a Kállay-ház épületének felújításához szükséges forrásokat az egykori miniszterelnök hagyatékának méltó elhelyezése és bemutatása érdekében. A Kormány 1209/2018. (IV.8.) Kormány határozatában ezen szerződést kiegészítette és lehetőséget teremtett a Kállay-ház épületének teljes kihasználására és további kiállítások megvalósítására. A beruházás hatására a Kállay Gyűjtemény méltó környezetbe került és látogatóbarát modern kiállítások valósulhatnak meg az új épületben. 2020.06.20-tól megnyitotta kapuit a nagyközönség előtt. A Kállay-ház udvarában lévő hátsó épületsor is felújításra került, ahol egy Várostarténeti állandó kiállítás nyílt. Az új épületben nem lett raktár kialakítva, így a raktározott anyagok a régi helyükön, a Nyírvíz-palotában maradtak.

A múzeum néprajzi gyűjteményének a Sóstói Múzeumfalu ad helyet. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata pályázatot adott be, Műtárgy Tárolás Korszerű Feltételeinek Biztosítása, Valamint Oktatási és Igazgatási Központ Kialakítása címen. A Sóstói Múzeumfalu 2018. július 1-én bezárta kapuit, és elindult az építkezés, amely 2019. év végén fejeződött be. 2020. év elején elkezdődött a raktárakba való visszaköltözés. A gyűjtemény majd 40.000 db műtárgyat tartalmaz, melyeket anyagfajtként, valamint tematika szerint válogattak külön a szakemberek.

Az új épület földszinti raktár helységeinek burkolathiányát, a 2020-ban beadott Járásszékhelyes pályázatból szeretnénk finanszírozni. Az aljzat simított beton, ennek a takarítása képtelenség. A felszálló (jelenlévő) por mennyisége, amely a tárgyak felületére rákerül, megköti a nedvességet, ami műtárgyvédelmi szempontból rendkívül káros. Ha a műtárgyat beborító porréteget nedvesség éri, az abban található, vízdoldható sók feloldódnak és beszivárognak a tárgy belsejébe. Megköti a légszennyező anyagokat is, így újabb maró hatású anyagok képződhetnek, továbbá szárító hatással is rendelkeznek. A két bútor, és az átmenő műtárgyraktár területe 243m², melyre megfelelő burkolat felvitele szükséges.

A Múzeumfalu Újlétai magtárában, pályázati forrásból kialakításra került látványraktár nyílt meg 2020-ban.

A múzeum három külső raktárral rendelkezik. Kemecsen, installációk és bútorok vannak tárolva egy fűtetlen épületben. Nyíregyházán a Kereszt utcai épületben helytörténeti anyagok, a Koszorú utcai épületben kiadványok vannak elhelyezve. E két utóbbi helység fűtetlen.

Állományvédelmi stratégia rövid- és középtávú tervezése, intézkedések

- Állományvédelmi feladatok átgondolása, a gyűjteményi és kiállítási anyagok védelmét javító célok megfogalmazása és kitűzése, amelyre az intézmény hosszú távú állományvédelmi terve épülhet.
- Gyűjteményi rend megtartása, műtárgymozgatások, műtárgykölcsönzések dokumentálása, kulcsfelvételi szabályzat betartása.
- Múzeumi szakemberek szakmai továbbképzésének biztosítása, az új ismeretek birtokában az állományvédelmi feladatok hatékonyabb és magas színvonalon történő megoldásával a műtárgyállomány megőrzése hosszútávra tervezhető.
- A műtárgyállomány számára megfelelő, és biztonságos körülmények kialakítása, melynek fontos része a tárgyak szakszerű kezelése, képzett szakemberek segítségével.
- Rövid távú terv az Iparművészeti-raktár pályázati erőforrásból korszerűsített helységébe történő visszaköltözés, revízióval egybekötve.
- Folyamatban van a Múzeumfalu újonnan épült létesítményébe való műtárgyak kicsomagolása, az állományvédelmi szempontok figyelembe vételével.
- Az állományvédelmi munka során használt munkavédelmi előírásoknak megfelelő eszközök bővítése, a meglévő eszközök karbantartása, szervizeltetése.

- Beérkező leletanyagok, gyűjtésekből, vásárlásból stb. származó műtárgyak szakszerű tisztítása, konzerválása, restaurálása a műtárgyromlást kiváltó folyamatok megszüntetésével és lassításával.
- A múzeumi kiállítóterek, gyűjteményi raktárak klimatikus paramétereinek rendszeres figyelemmel kísérése, mérőműszerek (pl.: termo-higrométer) leolvasása, és a mért adatok rendszeres időközönkénti naplózása.
- A Jósza András Múzeumban használt Kern típusú mérőrendszer ellenőrzése, a mért adatok letöltése, annak kiértékelése.
- Az intézményhez tartozó külső raktárak félévente történő ellenőrzése; Elsec mérőműszerrel történő mérési adatok rögzítése.
- Állományvédelmi eszközök folyamatos karbantartása.
- A restaurátor műhelybe 2 db légtisztító beszerzése pályázati forrásból.
- Műtárgybarát csomagolóanyagok beszerzése pályázatok útján és saját forrás terhére. Mérlegelve a különböző anyagfajtákat (fém, fotó, dia...).
- A kiállítóterek, folyosók, műtárgyraktárak rendszeres takarítása műtárgyak anyagaira közömbös tisztítószerrel alkalmazásával. A terek takarításakor az állományvédelmi szempontokat figyelembe kell venni, erről a munkatársakat tájékoztatni kell.
- Szellőztetési rend kialakítása. A kiállítóhelyiségekben és a raktárakban fontos, hogy átszellőztessük a helyiséget, és ne keresszük hozunk létre, amivel a műtárgyakat károsítanánk. Helyiségenként meg kell figyelni, hogy melyik ablak nyitásával érjük el az optimális légmozgást, majd az illetékeseknek fel kell hívni a figyelmét erre. A nyári időszakban, amikor nagy a meleg, valamint a több napig tartó esőzések a reggeli szellőztetést alkalmazzuk. A nap folyamán ezekben az esetekben lehetőség szerint a folyosóra nyitjuk az ajtókat, így oldva meg a légmozgást.
- Magas légszennyezettség értékek vagy szmog esetén a kiállítások, raktárak szellőztetését el kell kerülni. Mivel az intézmény nem rendelkezik légcserélő berendezéssel a szellőztetést a reggeli órákban kell elvégezni, amikor a szálló por koncentrációja a legalacsonyabb.
- Ha a kiállító helyiségekben nem tartózkodik látogató, a világítást le kell kapcsolni, mivel a fényforrások nem a legkorszerűbbek az intézményben, ezzel a műtárgyak élettartamát hosszabbíthatjuk meg.
- Fontos a raktárhelyiségek, kiállítások rovarhálóval történő védelme, amellyel a biológiai kártevők épületbe jutásának mértéke jelentősen csökkenthető, ezáltal a biológiai kártételek egy része megakadályozható. A rovarhálóval ellátott ablak egyezzen meg az állományvédelmi felelős által kijelölt szellőztetéshez használt ablakkal.
- A múzeum kiállító tereinek, raktárainak ellenőrzése havonta egy alkalommal történjen meg, így hamarabb felismerhetőbb egy esetleges műtárgykárosodás, biológiai fertőzés.

- Penész, rovarfertőzés esetén a fertőzött tárgyakat el kell különíteni, karanténba kell helyezni, hogy a többi tárgyat megóvjuk az elfertőződéstől. A fertőzött tárgy kezelését azonnal meg kell kezdeni. A dolgozóknak a munkavédelmi előírásokat be kell tartani, az egyéni védőeszközöket az intézménynek biztosítani kell.
- A gyűjtemények nagyobb mértékű rovarfertőzése esetén a gázosítással történő fertőtlenítést csak engedéllyel és referenciákkal rendelkező gázmester végezheti. Az egészségügyi előírásokat be kell tartani.
- A kiállítási, raktári terekbe élelmiszert bevinni nem szabad, mert ezzel a biológiai károsítók megjelenésének kockázata növekszik.
- Terveink közt szerepel, 2021-ben is a Járasszékhely múzeumok szakmai támogatására kiírt pályázaton részt venni, és sikeres pályázat esetén, a Régészeti-külső raktár (Fokos utca) polcrendszerének a bővítése lenne a legfontosabb feladat. Évek óta sikeresek vagyunk ezen pályázatok részvételén, ezt követően mérlegeljük, hogy mikor melyik tagintézmény- melyik területe kerüljön fejlesztésre.

Állományvédelmi stratégia hosszú távú terve, feladatai

- Állományvédelmi eszközpark fejlesztése (párásítók, páratlanítók, légszárítók, klímagépek), új rendszerek kiépítése, klimatikus viszonyok megteremtése a kiállításokban, raktárakban pályázati források segítségével.
- Kiállítóterek fényvédelme, a károsító UV és IR sugárzások kiszűrése korszerű fényvédő anyagokkal.
- Kiállítások világítástechnikájának korszerűsítése, műtárgybarát rendszerek és fényforrások felkutatása és kiépítése pályázati források segítségével.
- Egyes kiállító terekben, ahol még padlószőnyeg burkolat van, a mai szemléletet követve- fontos lenne ezek korszerűsítése.
- Hiányzó, – por szórt, károsító anyagokat magukból nem kipárologtató rendszerek stb.- műtárgybarát raktári tároló rendszerek beszerzése, a meglévő rendszerek korszerűsítése, régi, a műtárgyvédelmi követelményeknek nem megfelelő bútorok, tárolók, tárlók cseréje pályázati források segítségével.
- Az intézményben már vannak klimatizált helységek, de három olyan terület van, ahol szükséges lenne ezek kialakítása: Benczúr kiállítás, Képzőművészeti raktár - felbecsülhetetlen festmények miatt elengedhetetlen - valamint a 2. emeleten lévő Régészeti raktár - a fémek állapotát jelentősen amortizálja a magas hőmérséklet.

- A múzeumban már meglévő, Kern típusú mérőrendszerének fejlesztése, valamint a tagintézményekben történő mérőműszerek beszerzése, bővítése. A rendszer segítségével a környezeti változások folyamatosan detektálhatók, az optimális értékektől való eltérés esetén a kiváltó okok megszüntethetők, ezzel megakadályozva a lehetséges műtárgykárosodásokat.
- Hosszú távú tervben szerepel az épület szerkezetének javítása, nyílászáróinak cseréje, valamint a múzeum kiállításainak a modernizálása, lehetőségtől és pénzforrástól függően, alkalmazva az előzőekben felsorolt szempontokat.
- A külső régészeti raktár (Fokos utca) épületének teljes felújítására is szükség lenne, hogy az itt lévő műtárgyak megfelelő körülmények között, biztonságosan legyenek tárolva.
- A Múzeumfalu bár új épületet, raktárakat kapott, a nagyszámú-gyarapodó gyűjtemény már most sem fér el, ezért a hosszú távú tervben szerepelnie kell egy – akár - könnyűszerkezetes raktár kialakításának.

Állományvédelmi feladatok a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei muzeális gyűjteményekben:

- Beregi Múzeum/ Vásárosnamény
- Bessenyei György Emlékszoba/ Tiszabercel
- Csengeri Helytörténeti Gyűjtemény/ Csenger
- Felső-Tisza-Vidéki Vízügyi Technikatörténeti Kiállítóhely/ Nagyecsed
- Felső-Tisza-Vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény/ Nyíregyháza
- Görög Katolikus Egyházművészeti Gyűjtemény/ Nyíregyháza
- Ibrányi Helytörténeti Gyűjtemény és Képtár/ Ibrány
- Hodászi Roma Tájház/ Hodász
- Jósa András Múzeum/ Nyíregyháza
- Kállay Gyűjtemény/ Nyíregyháza
- Kölcsey Ferenc Emlékszoba/ Szatmárcseke
- Móricz Zsigmond Emlékház/ Tiszacsécsé
- Mudrány Kúria/ Szabolcs
- Nyíregyházi Városi Galéria/ Nyíregyháza
- Nyírmihálydi Magtár- Helytörténeti Gyűjtemény/ Nyírmihálydi
- Sóstói Múzeumfalu/ Nyíregyháza
- Szatmári Múzeum/ Mátészalka
- Szent Bazil Görögkatolikus Szerzetesrend Máriapócsi Gyűjteménye/ Máriapócs

- Tájház/ Tarpa
- Újfehértói Helytörténeti Gyűjtemény/ Újfehértó
- Vasúti Helytörténeti Gyűjtemény/ Mátészalka
- Vasvári Pál Múzeum/ Tiszavasvári
- Andrassy Kastély/ Tiszadob
- Kállósemjéni Kállay-Kúria/ Kállósemjén

Az állományvédelmi felelősök minden muzeális intézménnyel, a területi múzeumokkal, a muzeális gyűjteményekkel és a kiállítóhelyekkel jó kapcsolatot ápolnak. Évente elvégzik a helyszíni állományvédelmi ellenőrzést, szakmai segítséget nyújtanak.

Nyíregyháza, 2020. 09. 09.

Dr. Rémiás Tibor
múzeumigazgató

